

Vedlegg 6 til rundskriv A-63/09 om ikrafttredelse av ny utlendingslov og ny utlendingsforskrift fra 1. januar 2010 - Oppholdstillatelse i forbindelse med arbeid og studier mv.

Innledning:

Reglene om oppholdstillatelse i forbindelse med arbeid og studier mv. er regulert i lovens kapittel 3 og forskriftens kapittel 6.

Vi viser til Ot.prp. nr. 75 (2006-2007) og Innst. O. nr. 42 (2007-2008). Vi viser videre til Ot.prp. nr. 97 (2008-2009) og Innst. O. nr. 119 (2008-2009) med blant annet de nødvendige lovendringene til gjennomføring av Arbeidsinnvandringsmeldinga, se St.meld. nr. 18 (2007-2008) og Innst. S. nr. 292 (2007-2008).

Lovens kapittel 3 inneholder bestemmelser for arbeidstakere (§ 23), tjenesteytere (§ 24), selvstendig næringsdrivende (§ 25) og bestemmelser for utlendinger som kan gis tillatelse til å studere, og ellers for vitenskaplig, religiøst eller kulturelt formål o.a. (§ 26), samt en bestemmelse om tilsyn mv. med arbeidsforhold (§ 27). Disse bestemmelsene erstatter tilsvarende bestemmelser i utlendingsloven 1988, se § 8 første ledd, jf. § 5 annet ledd, §§ 10 og 11 a. Lovens kapittel 3 inneholder også en ny bestemmelse for gjennomføring av den nye ordningen med tidlig arbeidsstart (§ 23 fjerde ledd og § 27 a).

De sentrale grunnvilkårene etter gjeldende rett er løftet fra dagens forskrift og inn i loven. For arbeidstakere gjelder det en aldersgrense på 18 år, krav til lønns- og arbeidsforhold, fortrinnsrett for innenlandsk arbeidskraft og arbeidskraft fra EØS- og EFTA-området eller bruk av kvoteordninger, og krav om konkret tilbud om heltidsarbeid for en arbeidsgiver. Tilsvarende forhold er også regulert for tjenesteytere, men slik at det stilles krav om konkret tilbud om oppdrag for en oppdragstaker. For selvstendig næringsdrivende er det i tillegg til aldersgrensen tatt inn krav om at næringsvirksomheten skal være varig og at det må være økonomisk grunnlag for driften. Ved tillatelse til studier mv. er det ikke fastsatt noen aldersgrense i loven.

Det er hjemmel til å gi forskrifter for søkergrupper og nærmere regulering av vilkårene, se nedenfor. Forskriftens bestemmelser erstatter utlendingsforskriften 1990 §§ 2 til 5 a og §§ 26 til 31.

Utlendingsloven 1988 er utformet som en rettighetslov og bestemmelsene i utlendingsforskriften 1990 er bygget opp på en slik måte at den som fyller vilkårene, har rett til tillatelse. Den nye loven fastsetter ikke at forskriftens søkergrunnlag må utformes som rettighetsbestemmelser, selv om det fortsatt kan gjøres.. For faglærte, spesialister og selvstendig næringsdrivende hvor søkergrunnlaget åpner for permanent oppholdstillatelse, er bestemmelsen utformet som en rettighet når vilkårene er oppfylt. De øvrige søkergrunnlagene er utformet slik at det "kan" det gis tillatelse etter et konkret skjønn fra vedtaksmyndighetens side.

Selv om utlendingen fyller vilkårene for oppholdstillatelse etter rettighetsbestemmelsene eller "kan" bestemmelsene i forskriften, kan tillatelse nektes hvis det foreligger grunnlag for å nekte innreise eller opphold i medhold av andre bestemmelser i loven, jf. lovens § 59. Denne bestemmelsen erstatter utlendingsloven 1988 § 8 første ledd nr. 3.

I tilknytning til de bestemmelsene som ikke er formulert som rettighetsbestemmelser, kan innvandringsregulerende hensyn tillegges vekt. Det gjelder tidsbegrensede oppholdstillatelser som ikke kan danne grunnlag for varig opphold. Det følger både av lovens formålsparagraf, formålet med de enkelte tillatelsene og alminnelige forvaltningsrettslige regler at det kan legges vekt på innvandringsregulerende hensyn. Hensynet til å sikre en nødvendig begrensning av innvandringen vil langt på vei også ellers være ivaretatt ved at bestemmelsene forutsetter individuelle arbeidskraftmessige vurderinger, eller ved henvisninger til kvoteordninger. Ved alle tillatelser som ikke danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, vil det bli foretatt en vurdering av om det er sannsynlig at søkeren vil forlate Norge etter tillatelsens utløp, dersom vedkommende ikke har annet grunnlag for videre opphold. Ved denne returvurderingen vil både individuelle forhold ved søkeren og generelle forhold i søkerens hjemland være av betydning.

Når det ikke er satt noen tidsgrense i tillatelsesgrunnlaget, kan det gis tillatelser så lenge det er innenfor formålet med det aktuelle grunnlaget. Når tillatelsen er tidsbegrenset og det ikke skal kunne gis tillatelse for en ny periode, synliggjøres dette med formuleringen ”det kan gis oppholdstillatelse for til sammen x år”. Der søkeren kan få ny tillatelse etter en viss tid ute av Norge, benyttes formuleringen ”det kan gis oppholdstillatelse for inntil x måneder/år”, supplert med en karantenebestemmelse.

Ved utforming av tillatelsesgrunnlagene er det lagt inn begrensninger ut fra formålet med tillatelsen. Når det gjelder arbeid, var ordningen etter tidligere regelverk at tillatelsen knyttes til et bestemt arbeid og et bestemt arbeidssted. Ved iverksettingen av utlendingsloven 2008 skal begrensningen relateres til ”type arbeid”. En slik ordning er bare gjennomført for faglærte som rekrutteres på bakgrunn av kompetanse, se forskriftens § 6-1 første ledd, jf. siste ledd. For de øvrige tillatelsesgrunnlagene som gjelder arbeid, oppdrag eller næringsvirksomhet, knyttes tillatelsen til det konkrete arbeidet eller arbeidsgiveren, oppdraget eller næringsvirksomheten, se forskriftens § 6-1 annet ledd, jf. siste ledd til § 6-18. For tillatelsesgrunnlag som gjelder studier mv., knyttes tillatelsen til det formålet som følger av grunnlaget, se forskriftens § 6-33.

Spørsmålet om en tillatelse kan fornyes følger av lovens § 61 og er derfor ikke presisert i det enkelte tillatelsesgrunnlaget som i tidligere regelverk. Om en tillatelse danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse følger delvis av loven og er delvis fastsatt i forskriften. For å skape klarhet er dette forholdet presisert i samtlige tillatelsesgrunnlag.

Lovens § 23 om oppholdstillatelse for arbeidstakere.

Bestemmelsen gjelder arbeidstakere som er eller blir ansatt av en arbeidsgiver og rekrutteres til arbeid hvor det i utgangspunktet kan være et konkurranseforhold til innenlandsk arbeidskraft.

De sentrale grunnvilkårene for arbeidstakere etter gjeldende rett er løftet fra forskriften og inn i lovens § 23. Med dette utgangspunktet kan det gis nærmere regler i forskrift om tillatelsesgrunnlag og utfyllende bestemmelser om innholdet av tillatelsen, om retten til permanent oppholdstillatelse og tilbakekall av tillatelser.

Det er gitt forskriftshjemmel for tre særlige ordninger:

- Innføring av en ny ordning med forhåndstilsagn for oppholdstillatelse til å utføre arbeid innen bestemte næringsgrener som har behov for ekstra bemanning i avgrensede perioder.
- Videreføring av dagens ordning med gruppstillatelse til arbeidsgiver.
- Innføring av en ordning med at arbeidsgiver kan få adgang til å la en arbeidstaker starte arbeidet, mens søknaden om oppholdstillatelse er under behandling.

Vi viser til de konkrete tillatelsesgrunnlagene og reguleringen av de generelle spørsmålene som er felles for en eller flere av grunnlagene, se forskriftens §§ 6-1 til 6-12.

Forskriftens § 6-1 gjelder faglærte som defineres etter sin kompetanse. Den erstatter følgende bestemmelser i utlendingsforskriften 1990

- § 3 annet ledd bokstav a (faglært/spesialist),
- § 3 annet ledd bokstav d (professor),
- § 3 annet ledd bokstav e (idrettsutøvere og trenere),
- § 4 a første ledd bokstav a (forsker, stipendiat mv.),
- § 4 a første ledd bokstav c (nødvendig medarbeider),
- § 4 a første ledd bokstav d (ansatte i multinasjonale selskaper) og
- § 5 fjerde ledd bokstav a (korttidsspesialist).

Bestemmelsen viderefører i all hovedsak tidligere regelverk. Departementet ønsket å tydeliggjøre kravene for tillatelse bedre ved å dele opp bestemmelsen i første og annet ledd og ved å presisere vilkårene nærmere.

Tillatelse etter første ledd kan gis til utlendinger som har fagutdanning som minst tilsvarer videregående skoles nivå eller som har fagbrev. Tillatelse kan også gis til utlendinger med utdanning fra høyskole eller universitet. Det er ikke tilstrekkelig med utdanning fra videregående skole med allmennfaglig studieretning. Det tidligere kravet om at ”kompetansen anses som nødvendig for virksomheten” er endret til et krav om at ”kompetansen anses som relevant for stillingen”. Dette vil gi mer ansvar til arbeidsgiverne. Videre er kravet til at utlendingen må ha godkjenning eller autorisasjon fra vedkommende fagmyndighet tatt inn i forskriften. Departementet legger til grunn at bestemmelsen omfatter idrettsutøvere og trenere dersom det gjelder idrett på høyt nivå. Selv om det ikke lenger legges opp til noen godkjenningsordning, må Utlendingsdirektoratet kunne innhente uttalelser fra Norges idrettsforbund og olympiske komité eller andre organer dersom det anses nødvendig. Det er hensiktsmessig at det utarbeides generelle retningslinjer som gjør at det ikke vil være nødvendig med samtykke i hver enkelt sak.

Bestemmelsen grenser tett opp til flere andre bestemmelser i kapittel 6, slik at det kan oppstå tvil om hvilken bestemmelse som skal danne grunnlag for utlendingens tillatelse. Utgangspunktet er at § 6-1 skal benyttes når utlendingen er faglært og fyller vilkårene for øvrig for slik tillatelse. Dette gjelder blant annet for ferievikarer, jf. § 6-3 første ledd, musikere, jf. § 6-22 og religiøse ledere, jf. § 6-23 annet ledd. Dette fordi det ikke skal være mulig å omgå kravene til lønns- og arbeidsvilkår i § 6-1 ved å søke om tillatelse på et annet grunnlag. Dersom utlendingene er faglærte, må de fylle vilkårene i § 6-1, for at tillatelse skal kunne gis. Når det gjelder forholdet til § 6-2, mener departementet at Utlendingsdirektoratet bør vurdere om utlendingen likevel skal gis tillatelse etter § 6-1 selv om lønnskravet i § 6-2 er oppfylt hvis dette ellers ikke forsinkes saken. Utlendingen vil i så fall få en tillatelse knyttet til type arbeid og ikke en bestemt arbeidsgiver, noe som blant har betydning for tilbakekall av tillatelsen ved arbeidsforholdets opphør, jf. § 6-11.

Når særlige hensyn taler for det, kan vilkårene skjerpes for grupper av søkere slik at kvalifikasjonskravene etter første ledd ikke er tilstrekkelig til at tillatelse skal kunne gis. Utlendinger som tilhører en slik gruppe, skal gis tillatelse etter § 6-2 annet ledd. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om hvilke grupper som omfattes og hvilke vilkår som må være oppfylt, for at tillatelse skal kunne gis. Etter praktiseringen av tidligere regelverk er det innført skjerpede vilkår for utlendinger som søker om tillatelse som imam eller nasjonalitetskokk. Disse gruppene er for øvrig unntatt fra flere ordninger i regelverket, herunder ordningen med tidlig arbeidsstart. Dette er tydeliggjort i forskriften ved at det bare er vist til § 6-1 første ledd.

§ 6-1 suppleres av §§ 6-9 og 6-10, om krav til arbeidsgiver, arbeidstilbudsskjema og lønn. Videre kan tillatelse etter § 6-1 gis uavhengig av om utlendingen/arbeidsgiveren benytter seg av muligheten for tidlig arbeidsstart.

Forskriften har ikke egne søkergrunnlag for ansatte i *internasjonale selskaper*. Slike ansatte kan gis etter §§ 6-1 og 6-2. I slike tilfeller er det ikke aktuelt å anvende reglene om kvote eller arbeidsmarkedsmessig vurdering, se unntaket. Dersom utlendingen er ansatt i et internasjonalt selskap, må det vurderes om tillatelse i stedet skal gis etter § 6-13, fordi vedkommende må anses å være utsendt arbeidstaker. Det avgjørende for vurderingen er om utlendingen ansettes direkte i den norske delen av selskapet og får lønn herfra eller om vedkommende får lønn fra en utenlandsk avdeling. Slike ansatte kan også gis tillatelse som praktikanter, jf. § 6-21. Ansatte i internasjonale selskaper er uansett unntatt fra kravet om oppholdstillatelse når de skal gjennomgå bedriftsintern opplæring i inntil tre måneder, se § 1-1 tredje ledd. Det er åpnet for at ansatte i internasjonale selskaper også kan starte opp arbeidet før søknaden er behandlet, se § 1-3 bokstav d (unntak fra kravet til tillatelse). (Dette er ikke del av ordningen med tidlig arbeidsstart, se § 6-8 hvor det gis en beskrivelse av den ordningen). Arbeidsgiver med skriftlig fullmakt kan søke for utlendingen, se § 10-3 første ledd, og det kan utstedes en foreløpig bekreftelse, se § 10-4 tredje ledd. Denne foreløpige bekreftelsen åpner for eventuelt innreisevisum, se § 3-13 annet ledd. Utlendingen skal melde seg hos politiet og gis da bekreftelse, se § 10-4 første, tredje og fjerde ledd. Hvis det ikke er aktuelt at arbeidsgiver eller fullmektig søker, kan utlendingen selv søke fra Norge, se § 10-1 første ledd bokstav d. Spørsmålet om utlendingen er ansatt i et internasjonalt selskap, dvs. kriteriene for hva som er et internasjonalt selskap, fastsettes av Utlendingsdirektoratet, se § 1-3 bokstav d og §§ 6-1 og 6-2.

Forskriftens § 6-2 er ny og gjelder spesialister som defineres på grunnlag av lønnstilbudet. Det stilles ikke krav til formell kompetanse. Lønnsnivået er etter enighet med partene i arbeidslivet satt til minst 500 000 kroner. Det er lagt opp til at det fastsatte lønnsnivået vil kunne bli justert dersom det i senere skulle vise seg at det ligger for høyt eller for lavt. Bestemmelsen om lønn i § 6-10 kommer ikke til anvendelse.

Tillatelse etter § 6-2 kan bare gis til arbeid for en arbeidstaker/arbeidsgiver som fyller vilkårene i § 6-8, men uavhengig av om utlendingen benytter seg av ordningen med tidlig arbeidsstart.

Etter gjeldende regelverk kan det gis tillatelse til utlendinger som anses som ”nødvendig medarbeider for utviklingen av norsk næringsliv”, jf. tidligere forskrift § 4 a første ledd bokstav c. For ufaglærte videreføres denne ordningen når de fyller lønnskravet i § 6-2. Dersom de ikke får denne lønnen, kan tillatelse bare gis dersom vilkårene i § 6-1 er oppfylt.

Se § 6-1 for reglene for *ansatte i internasjonale selskaper*.

Forskriftens § 6-3 gjelder sesongarbeidstakere mv. og viderefører gjeldende ordning etter utlendingsforskriften 1990 § 5 tredje ledd om sesongregulert virksomhet og arbeid under ferieavvikling. Dersom utlendingen er faglært og vilkårene for øvrig er oppfylt, skal tillatelse i stedet gis etter § 6-1 slik at kravene til lønns- og arbeidsvilkår blir ivaretatt. Bestemmelsen må ses i sammenheng med §§ 6-9 og 6-10, som gjelder krav til arbeidsgiver, arbeidstilbudsskjema og lønn.

Utlendingene kan som tidligere arbeide for flere forskjellige arbeidsgivere, og det er derfor presisert at arbeidstiden til sammen ikke skal overstige en full tids stilling (heltidsarbeid). Det er foretatt en endring når tillatelse gis gjentatte ganger for kortere tid enn seks måneder. Da kan den samlede oppholdstiden ikke overstige seks måneder i en 12 måneders periode.

Forskriftens § 6-4 gjelder ufaglærte russiske arbeidstakere og viderefører tidligere ordning etter utlendingsforskriften 1990 § 4 a annet ledd bokstav f. Bestemmelsen åpner for at ufaglærte russiske borgere fra Barentsregionen skal kunne arbeide innenfor *alle næringer* i Nordland, Troms og Finnmark. Instruks AI 62/2008 vil bli erstattet av ny instruks hjemlet i nytt regelverk. Dersom russerne er faglærte, må tillatelse søkes etter § 6-1 med mindre det tilbudte arbeidet ikke krever slik kompetanse. Da kan tillatelse likevel gis etter § 6-4. Utlendingen skal for øvrig bare vurderes i forhold til den tillatelsen vedkommende har søkt. Det skal ikke gjøres subsidiære vurderinger etter andre grunnlag. For å gjøre det enklere for den norske arbeidsgiveren å rekruttere tidligere arbeidstakere, er det innført en ny ordning om å kunne gi forhåndstilsagn i vedtaket om at arbeidstakeren skal ha rett til ny tillatelse innenfor toårsperioden dersom de mottar konkret tilbud om samme arbeid på samme arbeidsvilkår. Det skal ikke foretas en ny arbeidsmarkedsmessig vurdering dersom det er gitt et slikt forhåndstilsagn.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med §§ 6-9 og 6-10, som gjelder krav til arbeidsgiver, arbeidstilbudsskjema og lønn.

Forskriftens § 6-5 gjelder russiske grensependlere og viderefører tidligere ordning etter utlendingsforskriften 1990 § 4 a tredje ledd. Tillatelse etter denne bestemmelsen kan gis til deltidsarbeid, det vil si 80 prosent stilling eller lavere. Dette er et unntak fra hovedregelen om at tillatelsen må gjelde heltidsarbeid. Det er presisert i forskriften at det for regulerte yrker må foreligge autorisasjon eller godkjenning fra vedkommende myndighet.

Deltidsarbeid kan variere mye. Det kan dreie seg om uke- eller månedspendling på grunn av lange avstander, og det kan også dreie seg om svært kortvarig arbeid om gangen. Det forskriftsfestes derfor ikke regler om faste dager eller pendlerrytme. Det forutsettes at grensependleren reiser hjem jevnlig, slik at vilkåret for tillatelsen ikke blir brutt. Jo lengre arbeidsperiodene er, desto viktigere er det at arbeidsavtalen/arbeidsplaner klart viser tid for hjemreise og hvordan deltidskravet etterkommes. Det er et vilkår etter forskriften at grensependleren skal være bosatt i Russland. Han/hun kan med andre ord ikke oppholde seg i Norge over sammenhengende lang tid slik at vedkommende i realiteten har flyttet til Norge. ”Bosatt i Barentsregionen”, ”pendler for deltidsarbeid” og ”80 prosent stilling eller lavere” angir derfor den ytre rammen for pendlerrytmen. Basert på arbeidsavtalen kan det konkretiseres nærmere vilkår om pendlerrytme i vedtaket om tillatelse.

Grensependlere som får et nytt tilbud hos samme arbeidsgiver, kan søke om fornyet tillatelse fra Norge, jf. lovens § 61 første ledd. Søker grensependleren ny tillatelse hos en annen arbeidsgiver, må han/ hun søke om ny tillatelse fra Russland med mindre vedkommende har hatt den tidligere tillatelsen i mer enn 9 måneder.

Tillatelse gis etter § 6-5 dersom arbeidstilbudet gjelder deltidsarbeid, selv om utlendingen er faglært. Dersom arbeidstilbudet gjelder heltidsarbeid, gis tillatelse enten etter § 6-1 for faglærte eller etter § 6-4 for ufaglære. Bestemmelsen må for øvrig ses i sammenheng med §§ 6-9 og 6-10, som gjelder krav til arbeidsgiver, arbeidstilbudsskjema og lønn.

Forskriftens § 6-6 er ny og gjeninnfører krav om oppholdstillatelse for sjøfolk om bord på utenlandsk registrerte skip som går i trafikk mellom to norske havner. Krav om tillatelse gjelder for skip som har en regulær eller vesentlig virksomhet mellom norske havner. Det vil bli gitt nærmere retningslinjer om vilkårene. Bestemmelsen får ikke anvendelse for trafikk til og fra norsk kontinentalsokkel. Det skal fortsatt gjøres unntak fra kravet, men i mer begrenset omfang enn etter tidligere ordning, se § 1-1 femte ledd og § 19-22 fjerde ledd.

Bestemmelsen må ses i sammenheng med §§ 6-9 og 6-10, som gjelder krav til arbeidsgiver, arbeidstilbudsskjema og lønn.

Det er lagt til rette for at sjøfolk kan *stare i arbeidet før søknaden er behandlet*, se § 1-3 bokstav c (unntak fra kravet til tillatelse). (Dette er ikke del av ordningen med tidlig arbeidsstart, se § 6-8 hvor det gis en beskrivelse av den ordningen.) Arbeidsgivere med skriftlig fullmakt kan søke for utlendingen, se § 10-3 første ledd eller representant for arbeidsgiver, se § 10-3 annet ledd og det kan utstedes en foreløpig bekreftelse, se § 10-4 tredje ledd. Denne foreløpige bekreftelse åpner for eventuelt innreisevisum, se § 3-13 annet ledd. Utlendingen skal melde seg hos politiet og gis da bekreftelse, se § 10-4 første, tredje og fjerde ledd. Hvis det ikke er aktuelt at arbeidsgiver eller fullmektig søker, kan utlendingen selv søke fra Norge, se § 10-1 første ledd bokstav k og § 10-2 fjerde ledd. Søknaden fremmes da gjennom politiet i det distriktet hvor skipet først anløper.

Bestemmelsen *vil ikke tre i kraft* før 1. mai 2010. Det er derfor gitt overgangsregler i § 20-18 som viderefører dagens unntak i § 8 annet ledd. For ordens skyld nevner vi at også de særlige nye unntakene i §§ 1-1 femte ledd og § 19-22 fjerde ledd gjelder allerede fra starten av.

Forskriftens § 6-7 om gruppetillatelse til arbeidsgiver viderefører tidligere ordning etter utlendingsforskriften 1990 §§ 26 til 31. Dersom arbeidsgiver også er utlending, gjelder bestemmelsen om gruppetillatelse til utsendte arbeidstakere, se § 6-15. Gruppetillatelse kan også gis for arbeid på faste innretninger, jf. § 1-11.

Formålet med gruppetillatelse er å gjøre det enklere for en arbeidsgiver å komme raskt i gang med oppdraget. Søknadsprosedyren er derfor nå forenklet i det nye regelverket ved at blant annet Arbeids- og velferdsetaten ikke lenger er en aktør i søknadsprosessen. Det er arbeidsgiveren som vurderer arbeidstakernes kompetanse, og det er ikke lagt opp til at kompetansen skal vurderes under søknadsbehandlingen. Eventuell kontroll må skje i ettertid, eventuelt ved søknad om fornyet tillatelse. Bestemmelsen åpner for at enkelte i gruppen kan være ufaglærte. Utlendingsdirektoratet kan nå gi nærmere retningslinjer om fordelingen mellom faglærte og ufaglærte i gruppen. Dette vil gi en bedre veiledning for arbeidsgiverne om hvordan gruppen skal være sammensatt for å være i tråd med forutsetningen i

gruppetillatelsen. Søknad om gruppetillatelse kan av arbeidsgiver fremmes fra Norge, jf. § 10-3.

Tillatelse gis til hvert enkelt medlem av gruppen med hjemmel i § 6-7, selv om tillatelsen skal registreres på kvoten for faglærte. Også tillatelsene til de ufaglærte medlemmene skal registreres på denne kvoten. Bestemmelsen må for øvrig ses i sammenheng med §§ 6-9 og 6-10, som gjelder krav til arbeidsgiver, arbeidstilbudsskjema og lønn.

Innreisevisum gis eventuelt etter § 3-13 annet ledd. Arbeidstakeren skal etter innreise melde seg hos politiet og får individuell tillatelse til arbeid i gruppen uten særlig vurdering av kompetansen, mens det fortsatt er forutsatt en vurdering av vandelskravet etter lovens § 59, se § 4-22 annet ledd. Den individuelle tillatelsen skal anmerkes i utlendingens reisedokument, jf. § 10-6 fjerde ledd.

Tillatelsen kan fornyes, jf. § 10-21 tredje ledd. Fornyelse kan også gis dersom gruppen teller mindre enn seks personer når den er under nedbygging.

Forskriftens § 6-8 er ny og angir kriterier for ordningen med tidlig arbeidsstart. Det er bare arbeidsgivere som oppfyller visse lovbestemte krav til helse, miljø og sikkerhet som kan benytte seg av ordningen. Om en arbeidsgiver oppfyller vilkårene kan variere over tid. Derfor er ikke ordningen ment som en godkjenningsordning hvor en arbeidsgiver enten er omfattet eller ikke. Av samme grunn er det heller ikke klageadgang når en arbeidsgiver ikke anses å oppfylle kravene. Da må arbeidsgiver i stedet sørge for at vilkårene er oppfylt neste gang vedkommende ønsker å benytte ordningen.

Ordningen med tidlig arbeidsstart gjelder bare når arbeidstakere søker om tillatelse som faglært, jf. § 6-1 første ledd, eller spesialist, jf. § 6-2. Arbeidsgiverne har ansvar for at de fyller kravene for å kunne benytte seg av ordningen og for at arbeidstakeren fyller vilkårene for tillatelsen. Arbeidsgivere som misbruker ordningen, kan bli utelukket for en periode på inntil ett år, jf. § 6-34.

Arbeidsgivere kan søke etter ordningen med tidlig arbeidsstart (uten at det foreligger skriftlig fullmakt) på vegne av en arbeidstaker, se § 10-3 annet ledd. Det utstedes en foreløpig bekreftelse til arbeidsgiver, se § 10-4 tredje ledd. Når det foreligger foreløpig bekreftelse, kan det eventuelt gis innreisevisum, se § 3-13 annet ledd. Arbeidstakeren møter hos politiet og dokumenterer sin identitet mv. Når det etter dette kan konstateres at det er levert en fullstendig utfylt søknad, skal vedkommende få en bekreftelse på dette og på at det er adgang til å begynne å arbeide før søknaden er ferdig behandlet jf. § 10-4 annet og fjerde ledd. Arbeidstakeren er deretter unntatt fra kravet til oppholdstillatelse fram til søknaden er behandlet, jf. § 1-3. For ordens skyld understrekes at arbeidstakere også kan velge å søke selv uten at arbeidsgiveren på forhånd mottar foreløpig bekreftelse, se § 10-4 første og annet ledd.

Forskriftens § 6-9 viderefører § 2 i tidligere utlendingsforskriften 1990 som stiller krav til hvem som kan anses som arbeidsgiver. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om dette. Da er det viktig at direktoratet ser hen til arbeidsgiverbegrepet i andre lover, særlig i arbeidsmiljøloven, slik at begrepene harmoniserer. Definisjonen i arbeidsmiljøloven er samtidig svært vid, slik at det kan være behov for å begrense denne definisjonen noe i forhold til utlendingsloven. Departementet mener det må være et grunnvilkår at arbeidsgiveren er registrert i foretaksregisteret og faktisk har reell drift. Det kan også være aktuelt å gi retningslinjer for særlige søkergrupper, slik som sjøfolk, jf. § 6-6. Utgangspunktet vil være at

rederiet generelt anses som arbeidsgiver, men det har vært antatt at også kapteinen på nærmere bestemte vilkår vil kunne tillegges denne funksjonen. Retningslinjer på dette området utarbeides i samråd med kompetent myndighet.

Forskriftens § 6-10 gir Utlendingsdirektoratet myndighet til å fastsette hva som regnes som lønn. Bestemmelsen er ny og innholdet i lønnsbegrepet er forskjellig fra kronebeløpet i § 6-2. Utgangspunktet i § 6-10 er at naturalytelser kan omfattes. Ved utarbeidelsen av retningslinjene er det naturlig å innhente informasjon blant annet fra Skattedirektoratet om hva det anser som skattbar inntekt.

Forskriftens § 6-11 gjelder tilbakekall av en oppholdstillatelse. Som tidligere kan en oppholdstillatelse tilbakekalles etter alminnelige forvaltningsrettslige regler dersom arbeidsforholdet opphører. Det nye er at arbeidstakere som har tillatelse etter § 6-1 første ledd, kan oppholde seg i landet for å søke nytt arbeid i inntil seks måneder. Det er et vilkår at den gitte tillatelsen ikke utløper i denne perioden. Arbeidstakere som har tillatelse på grunnlag av andre bestemmelser i forskriften enn § 6-1 første ledd, er ikke omfattet av denne ordningen, fordi deres tillatelser er knyttet til et bestemt arbeid og bestemt arbeidsgiver. Tillatelse etter § 6-1 første ledd gjelder derimot en type arbeid, men også den setter begrensninger til hvilket arbeid utlendingen kan ta. Begrensningen i tillatelsen medfører også at arbeidstakeren ikke kan anses som en reell arbeidssøker. Vilkårene for dagpenger er følgelig ikke oppfylt. Det er ikke lagt opp til at bestemmelsen skal åpne for opphold på grunn av omskolering. Arbeidstakeren skal gi melding til politiet innen syv dager om at han/hun er arbeidsledig og deretter om eventuelt nytt arbeidsforhold. Slike meldinger skal registreres i DUF (Dataregister for utlendings- og flyktningsaker).

Forskriftens § 6-12 er ny. Bestemmelsen legger grunnlaget for retningslinjer om arbeidsmarkedsmessig vurdering i enkeltsaker og en mer oversiktlig og systematisk tilnærming til kvoteordningene. Det vil bli fastsatt en kvote for faglærte og spesialister og en kvote for sesongarbeid innenfor jordbruks- og skogbruksnæringen. Kvoteordningen for faglærte/spesialister skal også omfatte andre grupper, se § 6-7 om gruppetillatelse. Etter § 20-8 skal fornyelser av tidligere tillatelser ved overgangen til nytt regelverk ikke registreres under kvoten, selv om dette er første gang det gis tillatelse etter det nye regelverket. Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om den praktiske organiseringen av kvoten, herunder registreringen i DUF. Direktoratet bør konsultere Arbeids- og velferdsdirektoratet, politiet og eventuelle andre berørte organer, slik som for eksempel landbrukets organisasjoner, om kvoten for sesongarbeid.

Lovens § 24 om oppholdstillatelse for tjenesteytere.

Bestemmelsen viderefører dagens ordning med tillatelse for å yte tjenester til en oppdragsgiver. Det kommer nå klarere fram at det dreier seg om en selvstendig kategori med to undergrupper: utsendte arbeidstakere og selvstendige oppdragstakere. En tjenesteyter kan defineres som en som arbeider oppdragsbasert og i en avgrenset periode i Norge, men som har sterkere tilknytning utenfor landet. Det forutsettes at det ikke finnes en arbeidsgiver i Norge eller at vedkommende ikke er varig etablert som selvstendig næringsdrivende.

De sentrale grunnvilkårene for tjenesteytere etter gjeldende rett er løftet fra forskriften og inn i lovens § 24. Denne typen tillatelser danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

Med dette utgangspunktet kan det gis nærmere regler i forskrift om tillatelsesgrunnlag og utfyllende bestemmelser om innholdet av tillatelsen og tilbakekall av tillatelsen.

Det er gitt forskrifthjemmel for en særlig ordning:

- Videreføring av dagens ordning med gruppetillatelse til oppdragsgiver.

Vi viser til de konkrete tillatelsesgrunnlagene og reguleringen av de generelle spørsmålene som er felles for en eller flere av grunnlagene, se forskriftens §§ 6-13 til 6-17.

Forskriftens § 6-13 erstatter tidligere bestemmelse i utlendingsforskriften 1990 § 4 a første ledd bokstav c (nødvendig medarbeider for gjennomføring av kontrakter) og § 4 a annet ledd bokstav d (ansatte i multinasjonale selskaper).

Bestemmelsen innfører like regler når *kontrakten* dreier seg om levering av et produkt og når den dreier seg om levering av arbeidskraften (innleie). Kravet til kompetanse som faglært utvides til ikke bare å gjelde ved innleie som i dag, men også ved levering av et produkt. Dette er en innstramning. Bruk av ufaglærte tjenesteytere ved oppfyllelse av en kontrakt om levering av et produkt er ikke lenger mulig. Kravet om ansettelse hos arbeidsgiver i utlandet er en ytterligere innstramning. Begrunnelsen er at det er vanskeligere å kontrollere lønns- og arbeidsvilkår når det foreligger en lengre kontraktskjede.

Kompetansen må være relevant for gjennomføringen av oppdraget, og det stilles krav til lønn, samtidig som Utlendingsdirektoratet kan gi retningslinjer om hva lønnen kan omfatte. Begge disse justeringene innebærer en parallellkjøring med bestemmelsen i § 6-1 for faglærte arbeidstakere. Vi presiserer at unntaket fra kravet til arbeidskraftmessig vurdering bare gjelder dersom utlendingen har en kompetanse som er relevant for den typen virksomhet som oppdraget dreier seg om. Dersom utlendingen har en annen type kompetanse, selv om denne vil oppfylle kravene etter faglærtbestemmelsen, kan det ikke gis tillatelse. § 6-13 suppleres av § 6-16 med regler for oppdragsgivere.

Denne bestemmelsen gjelder også for ansatte i *internasjonale selskaper*. Det er en forutsetning at utlendingen beholder sitt ansettelsesforhold i utlandet og får lønn utbetalt fra sin ordinære arbeidsgiver i utlandet selv om arbeidet for en periode foregår i Norge. Dette gjelder selv om den norske oppdragsgiveren gir enkelte ytelser, for eksempel dekker utgifter til bolig under oppholdet i Norge. Det er lagt vekt på det forholdet at loven nå legger opp til et klarere skille mellom norsk og utenlandsk arbeidsgiver. Se § 6-1 om når ansatte i et internasjonalt selskap skal gis tillatelse etter denne bestemmelsen, og også om hvilke ordninger som for øvrig gjelder for slike ansatte.

Se for øvrig § 20-8 som angir overgangsregler for fornyelse av tillatelse når utlendingen tidligere har hatt tillatelse etter utlendingsforskriften 1990 § 4 a første ledd bokstav c.

Forskriftens § 6-14 er en ny bestemmelse om oppholdstillatelse til selvstendige oppdragstakere. I praksis har det ikke vært gitt tillatelse til slike søkere etter tidligere regelverk.

Bestemmelsen forutsetter at det dreier seg om en etablert og reell næringsvirksomhet i utlandet. Det stilles ingen krav til selskapsformen, selv om det ofte vil dreie seg om et enkeltmannsforetak. Det stilles ingen krav til typen av oppdrag. Det stilles krav om at oppdragstakeren er faglært og kompetansen relevant for oppdraget.

Det stilles også krav til nivået på godtgjørelsen, jf. henvisning til bestemmelsene for faglærte og for utsendte arbeidstakere. Selvstendig næringsdrivende som påtar seg oppdrag, har ingen arbeidsgiver og mottar ikke lønn. Det er derfor ikke naturlig å praktisere kravet til lønns- og arbeidsvilkår på samme måte som for arbeidstakere. Det er likevel nødvendig å stille visse krav til inntektsnivået for å motvirke sosial dumping, unngå en omgåelse av lønnskravet for arbeidstakere og sikre at søkeren har tilstrekkelige midler til eget underhold. Det må dokumenteres en godtgjørelse for oppdraget som minst svarer til det som ville vært kravet til lønn dersom det hadde vært snakk om et ansettelsesforhold. Et avtalt honorar i forbindelse med et oppdrag dekker som regel flere forhold enn lønn. Det må likevel gjennom en spesifisering av kontraktsbeløpet sannsynliggjøres at oppdragstakeren kan ta ut lønn som minst er på nivå med det som gjelder for arbeidstakere med samme kompetanse.

Se kommentaren til forskriftens § 6-13 om unntak fra kravet til arbeidskraftmessig vurdering.

Forskriftens § 6-15 om gruppetillatelse til arbeidsgiver viderefører gjeldende ordning etter utlendingsforskriften 1990 §§ 26 til 31, jf. bestemmelsen om gruppetillatelse til arbeidsgiver, § 6-7, bestemmelsen om utsendte arbeidstakere, § 6-13 og kravet til oppdragsgiveren, § 6-16.

Forskriftens § 6-16 viderefører § 2 i utlendingsforskriften 1990 som stiller krav til hvem som anses som oppdragsgiver. Gjeldende bestemmelse har ikke vist seg som et tilstrekkelig effektivt grunnlag for å sikre utlendinger akseptable lønns- og arbeidsvilkår. Den nye bestemmelsen definerer mer presist oppdragsgiverens ansvar.

Oppdragsgiveren får et ansvar for å informere den utenlandske oppdragstakeren (arbeidsgiveren) om de lønns- og arbeidsvilkårene som gjelder, samt påse at arbeidstakerne faktisk får det de har krav på. Dette er praksis allerede i dag, men det forskriftsfestets nå at den norske oppdragsgiveren skriftlig må påta seg denne informasjons- og påseplikten. Vi understreker at det ikke innføres noe solidaransvar for den konkrete lønnsutbetalingen.

Oppdragsgiveren pålegges også å legge fram alle opplysninger om selve tjenesteytelsen. Oppdragsgiver skal være etablert i Norge.

Forskriftens § 6-17 om tilbakekall er ny. Den presiserer lovens § 63 for tjenesteforhold, se tilsvarende ordning i arbeidstakerforhold etter forskriftens § 6-11.

Tillatelsen kan tilbakekalles dersom ikke oppdragsgivere eller arbeidsgivere oppfyller sine forpliktelser. Forhåndsvarsel skal gis til alle tre parter; arbeidstaker, oppdragsgiver og arbeidsgiver i utlandet. Karantenebestemmelsen i lovens § 27 siste ledd gjelder ikke for oppdragsgiveren. Se for øvrig kommentaren til lovens § 27.

Lovens § 25 om oppholdstillatelse for selvstendig næringsdrivende.

De sentrale grunnvilkårene for selvstendig næringsdrivende etter gjeldende rett er løftet fra forskriften og inn i lovens § 25. Med dette utgangspunktet kan det gis nærmere regler i forskrift om tillatelsesgrunnlag og utfyllende bestemmelser om innholdet av tillatelsen, om retten til permanent oppholdstillatelse og om tilbakekall av tillatelsen, se forskriftens § 6-18.

Forskriftens § 6-18 viderefører tidligere ordning i utlendingsforskriften 1990 § 3 annet ledd bokstav c om adgangen til å etablere ny næringsvirksomhet. Grunnlaget er utvidet slik at det også kan gis oppholdstillatelse når det er aktuelt å ta over allerede eksisterende næringsvirksomhet.

Næringsvirksomheten må kreve kompetanse som faglært for den som søker tillatelse som selvstendig næringsdrivende etter denne bestemmelsen. Dette er en innstramning i forhold til gjeldende rett som ikke stiller krav til kompetanse for personer som ønsker å etablere et enkeltmannsforetak og deretter tilby sin arbeidskraft som næringsdrivende. Innstramningen har også betydning fordi det nå åpnes for å ta over allerede eksisterende næringsvirksomhet.

Bestemmelsen presiserer at søkeren må ha en posisjon som nødvendiggjør tilstedeværelse i Norge for å etablere og/eller drive virksomheten, altså ha en sentral og utøvende rolle. Ved enkeltmannsforetak vil dette normalt være uproblematisk. Spørsmålet kan bli aktuelt ved selskaper med flere deltakere (som i ansvarlige selskaper). I tillegg klargjøres det at aktører som bare har eier- eller investeringsinteresser (typisk aksjonær), ikke kan få tillatelse etter denne bestemmelsen. Grensen for hvor stor grad av aktiv deltakelse som vil være tilstrekkelig, må fastlegges i praksis. Aksjonærer som er ansatte i selskapet, må eventuelt gis tillatelse etter forskriftens §§ 6-1 eller 6-2.

Kravene til økonomisk grunnlag for driften og dokumentasjonskravene videreføres. Kravene til dokumentasjon utvides til å omfatte framleggelse av regnskap når det tas over allerede oppstartet virksomhet. Videre kreves ytterligere dokumentasjon begrunnet i kravet til kompetanse som faglært. Ordningen for innhenting av informasjon og vurderingen av det økonomiske grunnlaget for driften endres. Ansvar for dette legges til Utlendingsdirektoratet som i første rekke forutsettes å ha kontakt med den aktuelle fylkeskommunen. Utlendingsdirektoratets retningslinjer skal ikke stille krav om samtykke i den enkelte saken, men krav om en uttalelse hvor det tas næringspolitiske hensyn.

Se § 20-8 om overgangsregler for næringsdrivende som allerede har tillatelse etter tidligere regelverk.

Lovens § 26 om oppholdstillatelse for studier og for vitenskaplig, religiøs eller kulturelt formål o.a.

Bestemmelsen åpner for å gi oppholdstillatelse av andre grunner enn det som følger av de ulike bestemmelsene ellers i loven, så langt det "ikke berører hovedprinsippene ved innvandringsreguleringen". Den viser særskilt til oppholdstillatelse til fremme av vitenskapelig, religiøs eller kulturelt samarbeid og utvikling som etter sin art faller utenfor reglene i lovens §§ 23, 24 og 25. Det kan også gis oppholdstillatelse for å ta utdanning eller lignende.

Med dette utgangspunktet kan det gis nærmere regler i forskrift om tillatelsesgrunnlag og utfyllende bestemmelser om innholdet av tillatelsen, om retten til permanent oppholdstillatelse og tilbakekall av tillatelsen.

Enkelte av tillatelsesgrunnlagene gjelder utlendinger som skal utføre lønnet arbeid, men arbeidsforholdets karakter er av en slik art at det i liten eller ingen grad er tale om

konkurransen med innenlandsk arbeidskraft, se kommentaren til lovens § 23 og forholdet til lovens §§ 24 og 25.

Selv om lovens § 26 ikke angir nedre aldersgrense for oppholdstillatelser som de øvrige bestemmelsene, er det gitt forskrift om dette. Ved tillatelsesgrunnlagene etter lovens §§ 23, 24 og 25 er det lagt inn begrensninger i hvert grunnlag ut formålet med tillatelsen. For tillatelsesgrunnlagene her er en slik bestemmelse gitt som en fellesbestemmelse, hvor det også sies noe om adgangen til å arbeide ved siden av aktiviteter som følger av formålet med tillatelsen.

I tilknytning til flere av bestemmelsene som tidligere utløste arbeidstillatelser, kan Utlendingsdirektoratet gi retningslinjer for lønns- og arbeidsvilkår fordi lovens §§ 23 og 24 om lønns- og arbeidsvilkår ikke gjelder. Det er en forutsetning at de ordningene og avlønninger som tilbys, skal være akseptable etter norske standarder. For enkelte av grunnlagene foreligger allerede retningslinjer, og vi forutsetter at praksis videreføres.

Vi viser til forskriftens bestemmelser om konkrete tillatelsesgrunnlag og reguleringen av den nedre aldersgrensen, samt fellesbestemmelsen om innholdet av tillatelsen, se forskriftens §§ 6-19 til 6-33.

Forskriftens § 6-19 viderefører tidligere regler om oppholdstillatelse for ulike kategorier studenter etter utlendingsforskriften 1990 § 4 første og annet ledd, samt § 5 annet ledd bokstav a som gjelder folkehøyskole mv. Den åpner samtidig for nye grupper studenter som allerede har utdanning som faglært, fra utlandet.

For studenter er det bare gjort et par mindre justeringer. Vilkåret om at informasjonen skal gis på fastsatt skjema er fjernet da Utlendingsdirektoratet kan gi bestemmelser om dette, se § 20-2. Tidligere uttrykkelige returforutsetning er fjernet uten at dette endrer realiteten, jf. redegjørelsen innledningsvis om returvurderingen og det at formålet med tillatelsen tilsier retur når utlendingen ikke lenger fyller vilkårene for tillatelse som student, med mindre vilkårene for andre typer tillatelser er tilstede.

Bestemmelsen åpner for at utlendinger som allerede har utdanning som faglært, men trenger norsk kunnskaper, tilleggsutdanning eller praksis for å få nødvendig godkjenning av utdanningen, skal kunne gis tillatelse.

Vi viser til § 6-33 om videreføring av tidligere regler for deltidsarbeid ved siden av studiene og også adgangen til heltid i ferier mv.

Forskriftens § 6-20 viderefører tidligere regler om oppholdstillatelse til forskere med egne midler mv. etter utlendingsforskriften 1990 § 4 annet ledd og tredje ledd bokstav a, med et par endringer.

Den tidligere tidsbegrensningen er bortfalt. Avslag på fornyelse av slik tillatelse kan være aktuelt selv om vilkårene er oppfylt, hvis oppholdet strekker seg over svært lang tid uten at det egentlig foreligger på forskning mv. Et moment er da om en slik tillatelse med adgang til å arbeide deltid egentlig innebærer tillatelse til å jobbe ufaglært innenfor rammen av et såkalt forskningsopphold. Avslag kan i så fall gis med henvisning til innvandringsregulerende hensyn.

Vi viser til § 6-33 om videreføring av gjeldende regler for deltidsarbeid og heltid i ferier. Det tidligere kravet om konkret arbeidstilbud er fjernet for denne søkergruppen.

Forskriftens § 6-21 viderefører tidligere regler for oppholdstillatelse til praktikanter etter utlendingsforskriften 1990 § 4 a annet ledd bokstav a.

Det er i tillegg innført et krav om at praktikanter ikke skal ha fullført fagutdanning på videregående skoles nivå og heller ikke ha fagutdanning. Om praktikanten har slik kompetanse, skal det gis tillatelse etter § 6-1 som faglært selv om den aktuelle stillingen betegnes som praktikant, trainee og lignende. Begrunnelsen for denne begrensningen er å forhindre at faglærte arbeidstakere tilbys lønnsvilkår under det nivået som ellers kreves for faglærte. Tidligere praksis om at bestemmelsen bare åpner for tillatelse hvis det er mindre enn to år siden vedkommende avsluttet sin utdanning, videreføres.

Når arbeidsgiveren er et *internasjonalt selskap*, gjelder særlige søkeprosedyrer mv., se kommentaren til § 6-1. Begrunnelsen er at det ikke er ønskelig å begrense adgangen til utveksling av ansatte innen et internasjonalt selskap til dem som har kompetanse som faglærte. Vi viser også til § 1-1 tredje ledd som gjør unntak fra kravet til oppholdstillatelse for bedriftsintern opplæring i et internasjonalt selskap også for dem som faller utenom praktikantordningen. Utlendingsdirektoratet gir retningslinjer om hva som er et internasjonalt selskap i tilknytning til § 1-1 tredje ledd og § 1-3 bokstav d, samt §§ 6-1 og 6-2.

Se § 20-8 om gir overgangsregler for fornyelse av tillatelse når utlendingen tidligere har hatt tillatelse som praktikant etter utlendingsforskriften 1990 § 4 a annet ledd bokstav a.

Forskriftens § 6-22 for musikere, artister og kulturarbeidere mv. viderefører følgende bestemmelser i utlendingsforskriften 1990

- § 5 første ledd bokstav b (for musikere, artister mv.),
- § 5 fjerde ledd bokstav b (arbeidende gjest i landbruket),
- § 4 tredje ledd bokstav b (for skapende kunstnere),
- § 4 tredje ledd bokstav c (kulturarbeider mv.),
- § 4 tredje ledd bokstav d (idrettsutøvere) og
- § 5 fjerde ledd bokstav c (skoleelev).

Musikere, artister mv. som fyller vilkårene etter § 6-1 hvor det er et ansettelsesforhold, skal gis tillatelse som faglært i tråd med tidligere praksis. Selv om vilkåret om et engasjement for et bestemt sammenhengende tidsrom videreføres, åpnes det for at tillatelse også kan gis for flere oppdrag i tråd med retningslinjer gitt av Utlendingsdirektoratet. Dette gir større fleksibilitet enn dagens regelverk og tilsvarer bestemmelsen i blant annet § 6-1. Tidligere regler om karantene er endret fra 6 måneder til 3 måneder samtidig som Utlendingsdirektoratet kan gi retningslinjer. Endringene sett i sammenheng kan blant annet ha betydning for sirkusartister og lignende.

Bestemmelsen om arbeidende gjest i landbruket videreføres, herunder tidligere praksis om adgangen til flere tillatelser. Det innføres tre måneders karantene, samtidig som Utlendingsdirektoratet kan gi retningslinjer.

De øvrige gruppene i tidligere regelverk er samlet i en felles bestemmelse ”annet kulturelt formål”. Denne ordningen er valgt for å oppnå større fleksibilitet i regelverket. Se § 6-33 som

viderefører tidligere regler for deltidsarbeid og heltid i ferier. Det tidligere kravet om konkret arbeidstilbud er fjernet for denne søkergruppen.

Forskriftens § 6-23 viderefører tidligere regler om oppholdstillatelse til medarbeidere i ideelle og humanitære organisasjoner i utlendingsforskriften 1990 § 4 a første ledd bokstav b.

Medarbeidere i religiøse organisasjoner vil omfattes og er derfor skilt ut i et eget ledd som hjemler tillatelse til religiøse forelesere eller personer som skal ha ”misjonær-oppgaver” for en religiøs organisasjon. Dette er bakgrunnen for at tidligere bestemmelse i utlendingsforskriften 1990 § 4 a første ledd bokstav e ikke videreføres som et eget søkergrunnlag.

Forkynnere som har en fagutdanning og tilbys et ansettelsesforhold, vil kunne få tillatelse som faglært etter § 6-1. Tidligere praksis som går ut på at forkynnere med en ledende funksjon er omfattet av skjerpede kompetansekrav, videreføres gjennom bestemmelsen i § 6-1 annet ledd.

Bestemmelsen åpner for tillatelse til forkynnere med en ledende stilling som ikke kan gis tillatelse etter § 6-1 annet ledd fordi de representerer religioner/kirkesamfunn hvor det ikke er vanlig med høyere formell religiøs utdanning. Utlendingsdirektoratet gis fullmakt til å gi nærmere retningslinjer hvor sammenhengen mellom bestemmelsene i § 6-1 annet ledd og § 6-23 annet ledd vil være et viktig tema. Siktemålet må ikke bare være å åpne for denne gruppen, men også at de ordningene som skal gjelde for prester/forkynnere etter § 6-1 annet ledd ikke skal kunne omgås ved ordninger etter § 6-23 annet ledd.

Forskriftens § 6-24 viderefører tidligere regler for oppholdstillatelse til fredskorpsdeltakere etter utlendingsforskriften 1990 § 4 a første ledd bokstav g. Tidligere bestemmelse inneholdt en uttrykkelig returforutsetning som er fjernet uten at dette endrer realiteten, se redegjørelsen innledningsvis om returvurderingen.

Forskriftens § 6-25 viderefører tidligere ordning for oppholdstillatelse til au pair etter utlendingsforskriftens § 4 a annet ledd bokstav b. Bestemmelsen er supplert med uttrykkelig presisering om at formålet med bestemmelsen skal være ”kulturutveksling”. Departementet legger til grunn at det opprettholdes et vilkår om at utlendingen må være 18 år for å få opphold som au pair. Det forutsettes videre at det videreføres et krav om botid på 10 år for vertsforelder som er fra samme opprinnelsesland som au pairen. En reduksjon i kravet til vertsforelderens botid innebærer en svekkelse av vertsfamiliens kunnskap om norsk språk og kultur og kan således medføre at formålet med au pair-tillatelsen (tilegne seg kunnskap om norsk språk og kultur), svekkes.

Forskriftens § 6-26 viderefører tidligere ordning for oppholdstillatelse til russiske torghandlere som skal drive torghandel i Nord-Norge i inntil to uker i forbindelse med kommunalt kulturarrangement, jf. utlendingsforskriften 1990 § 5 a annet ledd. Karenstiden for ny tillatelse økes fra fem til seks måneder.

Tidligere bestemmelse i § 5 a første ledd om torghandel en dag pr måned oppheves som grunnlag for oppholdstillatelse. Ordningen videreføres som et unntak fra kravet om oppholdstillatelse, jf. forskriftens § 1-1 sjette ledd.

Forskriftens § 6-27 viderefører tidligere ordning for ungdom på arbeidsferie etter utlendingsforskriften 1990 § 4 a annet ledd bokstav e. Bestemmelsen videreføres, men slik at oversikt over de aktuelle avtalene legges som vedlegg til forskriften.

Forskriftens § 6-28 om utlendinger som skal motta medisinsk behandling eller som er med som ledsager, viderefører ordningen i utlendingsforskriften 1990 § 5 annet ledd bokstav b og c. Tidligere bestemmelse inneholdt en uttrykkelig returforutsetning som er fjernet uten at dette endrer realiteten, se redegjørelsen innledningsvis om returvurderingen.

Utlendingsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer. Det vil være aktuelt å regulere særskilt de forholdene som er sløyet fra tidligere bestemmelse, slik som vilkåret om uttalelse fra behandlingsinstitusjonen om antatt varighet av behandlingen og nødvendigheten av slik medisinsk behandling. Videre bør retningslinjene angi at ”private midler” må dokumenteres gjennom depositum, bankgaranti eller forsikring mv. og ”offentlige midler” gjennom bekreftelse fra vedkommende myndighet i hjemlandet. Det kan eventuelt tas inn informasjon om dette i søknadsskjemaer mv.

Presiseringen om at tillatelsen ”gir heller ikke grunnlag for medlemskap i folketrygden, jf. folketrygdlovens § 2-1”, har følgende begrunnelse: En tillatelse som gir rett til opphold i 12 måneder på nærmere angitt vilkår, gir trygdedekning og dermed dekning av utgifter til behandlingen. Dette er ikke intensjonen med bestemmelsen fordi den uttrykkelig stiller som vilkår at utlendingen selv skal dekke behandlingsutgiftene.

Forskriftens § 6-29 om nyutdannede og forskere som søker tillatelse som faglært, er ny. Den erstatter også bestemmelsen i utlendingsforskriften 1990 § 5 annet ledd bokstav a (fullført utdanning).

Bestemmelsen gir adgang for de med kompetanse som faglært til å få tillatelse for seks måneder for å søke arbeid som faglært definert etter kompetanse, jf. § 6-1, eller som spesialist definert på grunnlag av lønnstilbudet, jf. § 6-2. Det er en forutsetning at søkeren har et dokumentert arbeidstilbud innenfor dette tidsrommet og kan søke tillatelse før fristen går ut. Det stilles krav om underhold etter de vanlige reglene. Samtidig med tillatelsen gis tillatelse til arbeid på heltid uten at det her stilles krav om konkret arbeidstilbud, jf. § 6-33 siste ledd. Hvis dette arbeidet som kan være av en hvilken som helst art, skal telle med for vurderingen av underholdskravet, må det foreligge et konkret arbeidstilbud. Denne bestemmelsen gjelder for søkere som allerede har hatt tillatelser hvor det ved siden av hovedformålet med oppholdet, har vært anledning til deltidsarbeid mv.

En utlending som skal gis tillatelse, kan tidligere ha hatt tillatelse etter bestemmelsen for studenter, jf. § 6-19. Det vil være slik at hele utdannelsen fram til faglært nivå skal være gjennomført i Norge. Det er også aktuelt at utlendingen har faglært kompetanse på forhånd, men tar tilleggsutdanning her i landet, eventuelt lærer norsk eller omfattes av gruppen som skal ha tilleggsutdanning eller praksis for å få autorisasjon eller godkjenning.

Det er også aktuelt at utlendingen har kompetanse som faglært, men ikke har hatt tillatelse som student, men som forsker, jf. § 6-20 eller som kulturarbeider mv., jf. § 6-22 tredje ledd

Henvisningen til ”tidligere har hatt tillatelse” innebærer at utlendingen må ha en av de aktuelle tillatelsene som nevnt, og søke før denne går ut og innenfor de fristene som følger av

lovens § 61. Hvis utlendingen ikke lenger har tillatelse til opphold i landet, vil det kunne være aktuelt med tillatelse etter § 6-30, se nedenfor.

En som får tillatelse etter denne bestemmelsen, kan ikke få familiegjeningforening før det foreligger tillatelse etter §§ 6-1 eller 6-2. Annerledes stiller det seg hvis familien hadde fått tillatelse tidligere, og det nå ville være aktuelt med fornyelse av denne tillatelsen, se § 10-19.

Se § 20-9 som gir overgangsregler slik at ordningen for oppholdstillatelse for arbeidssøking kan gis umiddelbar virkning når regelverket trer i kraft.

Forskriftens § 6-30 er en ny bestemmelse som åpner for oppholdstillatelse for inntil 6 måneder for visumpliktige faglærte som ønsker å finne arbeid i Norge.

Selv om ordningen er ny, utvider den tidligere ordningen med arbeidssøkervisum for inntil tre måneder til en oppholdstillatelse for seks måneder. For visumfrie utlendinger utvides også ordningen ved at det gis anledning til å oppholde seg her å søke arbeid, se § 1-2.

Det stilles krav om underhold etter de vanlige reglene. Det kreves videre at utlendingen har sykeforsikring i tråd med forskriftens § 3-4. Dette er dagens ordning når det gis visum, og det f at det nå åpnes for lengre tid, minsker ikke behovet for slik forsikring. Arbeidssøkere gis ikke adgang til å ta ufaglært arbeid i en utvidet arbeidssøkerperiode mens de søker arbeid som faglært. Dette innebærer at de må ha egne midler for at tillatelse skal kunne gis.

Hvis arbeidssøkeren er gitt tillatelse for mindre enn 6 måneder, vil det ikke være anledning til å utvide perioden etter ankomst. Begrunnelsen for dette er både at en slik ordning ville medføre merarbeid for politiet og at er ønskelig å unngå at utlendingen skaffer seg ytterligere midler ved svart arbeid. Det er anledning til å søke ny tillatelse etter en karenstid på ett år.

Forskriftens § 6-31 er en samlebestemmelse for mindre grupper av søkere.

Første ledd gjelder *journalister* og erstatter utlendingsforskriften 1990 § 4 a første ledd bokstav f. Bestemmelsen er endret på flere punkter, tidsgrensen oppheves, internettbaserte medier vil være omfattet, det samme gjelder utlendinger som jobber freelance. Dersom den utenlandske medieinstitusjonen har en avdeling i Norge som arbeidstakeren er ansatt i, vil vedkommende kunne fylle vilkårene som faglært, jf. § 6-1. Se også unntaksbestemmelsen i § 1-1 første ledd bokstav f for arbeidsforhold under 3 måneder.

Annet ledd er en ny bestemmelse som gjelder *utenlandsk hjelpepersonale*. Den forutsetter at departementet gir retningslinjer for at den skal kunne anvendes. Lengden av tillatelsen vil også vurderes når en oppstått situasjon aktualiserer behovet for retningslinjer. Det vil i konkrete situasjoner være aktuelt at det heller åpnes for unntak fra kravet til oppholdstillatelse. I § 1-1 syvende ledd legges tilsvarende fullmakt til departementet hvis denne løsningen er den mest hensiktsmessige etter en konkret vurdering i den aktuelle situasjonen som måtte ha oppstått.

Tredje ledd gjelder *nødvendig vakt og vedlikehold* og erstatter utlendingsforskriften 1990 § 4 a annet ledd bokstav d uten endringer. Unntaksbestemmelsen i § 1-1 første ledd bokstav i gjelder for utenlandsk skip når oppdraget er av mindre enn tre måneders varighet. Grunnlaget for oppholdstillatelse gjelder når det dreier seg om norsk skip eller utenlandsk skip og oppdraget er for en periode av mer enn tre måneder.

Fjerde ledd er en ny bestemmelse som gjelder *utlendinger på lystseilas* som skal overvintre i norsk havn hvor et tre måneders opphold ikke er tilstrekkelig. Utlendingsdirektoratet gir nærmere retningslinjer med hvilke momenter som skal vektlegges mv. Innvandringsregulerende hensyn vil måtte stå sentralt ved praktiseringen av bestemmelsen. Det forutsettes at det bare er personer som ellers ville fylle vilkårene for et tre måneders visum, som kan få tillatelse. Forutsetningen for å gi mulighet til opphold ut over visumtiden for sjøreisende, er at utlendingen selv finansierer oppholdet, og at det ikke medfører kostnader for det offentlige. Som utgangspunkt bør det kreves at utlendingen har sykeforsikring.

Forskriftens § 6-32 er en videreføring av tidligere bestemmelse i utlendingsforskriften 1990 § 2 tredje ledd.

Som nevnt innledningsvis, settes en nedre aldersgrense i lovens §§ 23, 24 og 25, men slik aldersgrense er ikke angitt i lovens § 26. Det er likevel ønskelig å videreføre dagens nedre grense på 15 år for oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag, samt at foreldrene eller andre foresatte må samtykke for dem som er mellom 15 og 18 år.

For to av tillatelsesgrunnlagene som er hjemlet i lovens § 26, er det likevel aktuelt å sette samme nedre aldersgrense som for tillatelser til arbeid. Dette gjelder faglærte som gis tillatelse til å søke arbeid. Her settes nedre grense til 18 år på søknadstidspunktet. Dette vil ha størst betydning for den arbeidssøkeren som kommer utenfra, jf. § 6-31, men bør logisk gjelde også etter § 6-29. Under alle omstendigheter må søkeren være fylt 18 år for å kunne søke tillatelse som faglært.

Forskriftens § 6-33 gir regler om formålet med tillatelsen og adgangen til å ta arbeid.

Bestemmelsen gjelder for alle tillatelsesgrunnlagene i §§ 6-19 til 6-31 og innebærer at en tillatelse gjelder innenfor formålet uavhengig av om bestemmelsen bruker ordet formål eller ikke. Videre presiserer bestemmelsen adgangen til å ta arbeid, se lovens § 60 tredje ledd bokstav a, og må anses som et unntak fra denne bestemmelsen.

Bestemmelsen viderefører reglene om adgangen til å arbeide deltid og i ferier mv. når oppholdsgrunnlaget er et annet enn arbeid. Det gjøres ingen endringer bortsett fra at kravet til konkret arbeidstilbud fjernes også for de øvrige gruppene slik som det tidligere er gjort for studentene. Adgangen til deltidsarbeid mv. kan dermed gis samtidig med oppholdstillatelsen.

Det gjøres ingen endringer for studenters adgang til å arbeide deltid mv. Denne gruppen får fortsatt slik adgang sammen med studietillatelsen. Etter § 10-21 sjette ledd kan utdanningsinstitusjonen få fraråde fortsatt adgang til deltid, hvis dette går utover studieprogresjonen. Dette er likevel en begrenset mulighet fordi § 10-16 tredje ledd muliggjør at tillatelse kan gis for lengre tid enn ett år. Ved fastsettelse av retningslinjer etter § 10-16 må det tas hensyn til hva som er hensiktsmessig for ulike grupper søkere ut fra studieplan og midler til dekning av underholdskravet. Det bør framgå av disse retningslinjene at det skal kunne tas hensyn til behovet for vurdering av studieprogresjonen før det gis tillatelse til fortsatt deltidsarbeid.

Utlendingsdirektoratet kan også gi retningslinjer om adgangen til deltidsarbeid mv. for søkergrupper som gis tillatelse etter § 6-20 og § 6-22 tredje ledd. Særlig for den sistnevnte

bestemmelsen må direktoratet vurdere for hver søkergruppe om det er aktuelt med adgang til deltidsarbeid, se kommentaren til § 6-22 tredje ledd.

Lovens § 27 omtilsyn mv. Det er ikke gitt forskrifter i denne omgangen. *Vi viser til departementets høringsbrev xx. oktober 2009 som foreslår at bestemmelsen skal utvides til å gjelde tjenesteforhold, herunder at oppdragsgiver også kan straffes ved karenbestemmelsen i siste ledd slik at det ikke blir adgang til å bruke utenlandske arbeidstakere til oppdrag, enten direkte eller gjennom utenlandsk oppdragstaker. Videre foreslås forskrifter om at karenstiden settes kortere enn to år, samtidig som det foreslås innført en informasjonsplikt fra Utlendingsdirektoratet til Arbeidstilsynet mv.*

Bestemmelsen i **lovens § 27 a** om sanksjoner ved misbruk av ordningen med tidlig arbeidsstart er ny. Se lovens § 23 fjerde ledd og forskriftens §§ 6-8, 6-1 og 6-2, samt de aktuelle bestemmelsene.

Bestemmelsen i forskriftens § 6-34 muliggjør reaksjoner overfor arbeidsgivere som misbruker ordningen med tidlig arbeidsstart ved å utelukke dem fra ordningen. To ulike situasjoner belegges med sanksjoner;

- når arbeidsgiveren ikke fyller vilkårene for ordningen, men likevel lar arbeidstakerne starte opp før tillatelse foreligger
- når arbeidsgiveren gir uriktige opplysninger som medfører at det gis adgang til å starte arbeidet.

Arbeidsgiveren risikerer å bli avskåret fra adgangen til å benytte denne saksgangen i nye saker, for eksempel avskjæring fra ordningen for en avgrenset periode første gang det avdekkes at arbeidsgiverkriteriene ikke er oppfylt. Det er fastsatt en maksimumsperiode i forskriften og overlates til Utlendingsdirektoratet å gi retningslinjer for en rimelig praksis.

Når feilen ligger hos arbeidsgiveren og vilkårene for å starte arbeidet før tillatelse ikke foreligger, bør dette ikke ha konsekvenser for om arbeidstakeren (og dennes familie) skal kunne få oppholdstillatelse. Så lenge arbeidstakeren fyller vilkårene for oppholdstillatelse, vil konsekvensen av arbeidsgiverens manglende kompetanse eller feil bare være at arbeidstakeren ikke kan begynne arbeidet før tillatelsen foreligger.

Uriktige opplysninger om lønnsnivå eller kvalifikasjoner vil derimot være avgjørende for oppholdstillatelsen, og må dermed medføre at arbeidstakeren ikke gis tillatelse, i tillegg til at arbeidsgiveren må kunne avskjæres fra ordningen.

Ved grovt eller gjentatt misbruk vil den generelle straffebestemmelsen i lovens § 108 kunne anvendes.

Vi viser for øvrig til vedlegg 19 og forskriftens § 19-3 første ledd og § 19-4 om utlendinger omfattet av de særlige reglene i lovens kapittel 13.